

BMC CYMRU

NEXT MEETING & AGM SATURDAY 5TH DEC 5P.M.

Plas y Brenin - Free Food - All Welcome

2009 Diary Dates

- South Wales Meeting, 25th November, Dynamic Rock, Swansea.
- The BMC Cymru/Wales Hillwalking and Climbing Funday & AGM, 5th December, Plas y Brenin.

2010 Diary Dates

- 16th January, work day for volunteers at Bwlch y Moch (its your crag, come and help!).
- 23rd February, BMC Cymru/Wales meeting, Vaynol, Nant Peris 8.00 pm*.

- 5/6/7th March, Llanberis Film Festival.

- 24th April, Tremadog Festival*.

- 8th June, BMC Cymru/Wales meeting, Vaynol, Nant Peris 8.00 pm*.

- 14th September, BMC Cymru/Wales meeting, Vaynol, Nant Peris 8.00 pm.*

- 4th December, BMC Cymru/Wales Hillwalking and Climbing Funday*.

* subject to confirmation at next meeting.

The BMC Cymru/Wales Hillwalking and Climbing Funday, 5th December, Plas y Brenin

This year we've a startling line up for the BMC Cymru/Wales Hillwalking and Climbing Funday on the 5th December at Plas y Brenin. Free workshops for people who come to the meeting (i.e. attendance at the meeting is obligatory for anyone taking up the opportunity of a free workshop).

Free Workshops:

- 10.00 am: Coaching Masterclasses with Mark Reeves. Mark is one of North Wales' leading climbing coaches currently involved in researching

the psychological aspect affecting climbing performance. Every climber can pick something up from Mark who also holds an MIA.

- 1.00 pm: Navigation and Environment. A walk with Elfyn Jones, BMC Access and Conservation Officer for Wales – Elfyn will be passing on some navigation top tips and introducing you to the amazing upland environment of North Wales.
- 1.00 pm: Ropework and Improved Rescue for Climbers. Let veteran guru Guide Mal Creasy and MIC Andy Newton teach you enough fancy rope work to avoid getting yourself into trouble and help you to get out of it if you do.
- 1.00 pm: Bolting Workshop. Chris Parkin, world bolting, mountain guide and rope access guru will run a bolting workshop ably supported by BMC technical supremo Dan Middleton.
- 1.00 pm: All the Latest Gear. Rob and Pete from Joe Brown's supported by DMM will demonstrate and explain what's what with all the latest new fangled gear, from belay plates to cams.
- 1.00 pm: Emergency Ropework for Mountain Walkers. By Bryn Williams, MIA holder. MLTW officer Bryn will also be able to chat about the Mountain Leader Schemes.

To book a place on one of the workshops email bmccymruwales@live.co.uk before 29th November. If you attend a workshop we will expect to see you at the meeting later.

PLUS: Free use of the PyB climbing wall all day, just show your BMC membership card at PyB reception and sign in.

There will be a free meal at 5.00pm in the PyB bar followed by:

A short AGM with the annual report in pictures. All officers eligible for re-election: though if you want to be chair, represent us on the National Council or volunteer to help in any other way we'd be very please to accommodate you.

Montane Heath Threats and Options: a short talk by Barbara Jones of CCW about the issues and possible management solutions for delicate upland heaths.

Open Forum with any hillwalking or climbing related issue you wish to be up for discussion.

Free entry to the Grand No Prize Quiz (about 7.00pm) with questions by LLAMFF superstar quiz legends Dr. Noel Craine and Mr. George Smith.

Free showing of the brand new Birdman of the Karakoram film (8.00) featuring local director Al Hughes and international record breaking paragliding champion John Sylvester. This film features some very scary footage of two men hanging from a bit of nylon floating about in the air above, alongside, and below some of the most amazing mountains in the

world, you'll need to hold on to your seat for this one...

New BMC Clubs Committee Representative

Rob Greaves, who is a member of Clwyd MC has been elected to represent Welsh clubs on the newly established BMC clubs committee. He can be contacted by email rockdoc@btinternet.com or by phone 01691 773663. The committee has been established to effectively represent the interests of clubs and their members.

Llanddulas Cave

Development at Llanddulas Cave is ongoing with routes being resurrected that had their hangers removed many years ago and hence didn't get any ascents. The whole crag has been rebolted and now gives a fine selection of well bolted sport routes in a calm setting.

The problem of kids using the Upper Cave for regular drinking sessions is ongoing. Bottles have been smashed on the rock, empty bottles, cans and boxes are discarded down the slopes in front of the cave and left behind in the cave.

Please take, and fill, a rubbish sack on every visit to this crag to prevent this problem getting out of hand.

Mike Doyle is currently working hard on completing a guide to the sport climbing crags along the A55 corridor. This will include Llanddulas Cave, Castle Inn, Penmaen Head, The Gallery, Notice Board crag and Penmaenbach Quarry.

Mike Doyle

Little Orme (The Diamond)

At The Diamond on the Little Orme, interest has been re-kindled with new projects on-going and has been aided by Pete Harrison's inspired installation of an access route to allow early access to the boulder beach below The Diamond prior to the tide going fully out. Details can be found on the North Wales limestone wiki.

Mike Doyle

Pembroke

The news from Pembroke is that it's been a bit quiet down here and we need more climbers to get out on the crags. Several crag approaches have become overgrown over the last few years making access a problem from the coast path. This includes the western end of Forbidden Head (Lydstep) and Llechdafad (N.Pembs) as well as quite a few of the more obscure crags up north such as Belly Butress and some of the Penbwchdy Crags.

Climbers have approached the National Trust about clearing some of the vegetation at Forbidden Head but they don't want this to happen for public safety reasons - we'll try and discuss this at the cliff climbing liaison meeting.

The MoD have allowed increased access into Range East this summer which has

meant that crags like Huntsman's Leap and Triple Overhang were open for climbers virtually all of August.

There's been a bit of discussion about the state of fixed gear on some of the crags (UKC forums and amongst guidebook writers). The general feeling seems to be that use of pegs on sea cliffs should be minimised and that it is unsustainable to replace rusty/dangerous pegs which will very likely need replacing again in a few years time. Guidebook descriptions should indicate where rusty fixed gear is likely to alter the grade and quality of routes.

Steve Quinton

And it'll soon be Christmas...

So look out for these locally written and produced goodies. The DVD *Off-Piste Essentials* from PyB and the BMC. From local publisher, Pesda Press; *The Nature of Snowdonia* (by our own Chairperson Mike Raine). Buying local is a good thing!

Alpine Conditions

Just got a top tip from Martin Chester of the British Mountain Guides. They've established a twitter community on the BMG website. What's good about it is that the guides feed in live conditions reports for wherever they are working. These will be very credible reports, very up to date and in English (Welsh to follow I'm sure).

New Wall in Llangollen

Brand new climbing wall, check it out:

<http://www.llangollenclimbing.co.uk/>

Important Name Change

Carnedd Gwenllïan is the name that will appear alongside Carnedd Uchaf on future OS maps. Gwenllïan Princess Gwenllïan was the daughter of Llywelyn ap Gruffudd, the last ruling prince of an independent Wales. She was abducted and interned in a Lincolnshire nunnery to make sure there would be no heirs to the Principality.

Mountain Heritage Trust Report

MHT met on Friday 25th September at the Ambleside site of the University of Cumbria. Trust members enjoyed a tour of the campus, the old Charlotte Mason outdoor education college, and appreciated the home that UoC has already become to many of the artefacts of MHT.

While the business plan has been agreed in principle by both the BMC and the UoC it has yet to be finalised. If/when all is settled the location will offer a site on an academic campus in a mountain environment with facilities for lecture and research.

Maxine Willets, the Trust archivist, is currently working on the Chris Bonington Collection in-between subcontracts with Lancaster University and Mountain Film World. The Trust has gratefully received donations of clothing and equipment from

Doug Scott from the Everest '75 and Ogre '77 expeditions. Regretfully Mark Vallance has had to resign from the Trust. Shortly after joining the Trust Mark had produced a forward plan giving MHT some direction at a difficult time. His business acumen will be missed.

K.C. Gordon

BMC

thebmc.co.uk

Cyngor Mynydda Prydain

Montane Rescue

Montane heath in Wales is found right on the tops of the highest mountains, especially on the Carneddau with its broad open summits supporting the characteristic short mat of mosses, lichens, dwarf heathers and the dwarf willow - Britain's smallest tree at an average height of 3 cm! It is a fragile habitat which means that it has been badly damaged

over the years from overgrazing, localised trampling damage along ill-defined footpaths and atmospheric nitrogen deposition.

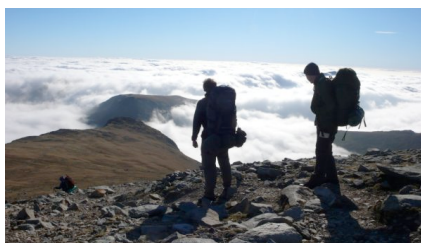
The Carneddau are the most southerly examples of these habitats in the UK occurring right on the edge of their range. A study on the Carneddau has shown a significant deterioration in the condition over the past forty years, so that some of the heaths are now in such a degraded state that if conservation protection/management measures are not implemented in the near future, then restoration may not be possible and so we could lose this important habitat from Wales.

There is probably no other habitat in Wales that is more threatened with extinction.

So what does this have to do with you? As a recreational walker or mountaineer, what can you do apart from keeping to the footpaths?

Fencing out the most severely degraded areas to remove grazing altogether for a number of years would be the most effective measure we could take and for one area is probably its only hope of survival.

This would be a controversial

action though as these summits are among the most valued areas of perceived 'wilderness' in Wales. There is a great deal of antipathy to the idea of an enclosure on the Carneddau

summits but consider the alternative of the mountain tops becoming just a desert of eroding soil and exposed bedrock?

Summit

Got something to say? We have our own column in every edition of Summit all you need is 250 words and we can print it. Open to anyone in Wales, ideas to bmccymruwales@live.co.uk please. I should also apologise for my last piece, it was hacked to pieces by the editor, my fault, I wrote too much!

National Council Report from 12 September 2009

Venue: Swanage

Outcomes: *Coaching in Mountaineering* - it was agreed that the BMC would support the development a coaching award.

AGM 2010 / Proxy Voting - national Council agreed to change the date of 2010 AGM to Saturday 17 April in order to fit in with the availability of the preferred venue - the Worms Head Hotel on the Gower. A number of improvements to the AGM proxy voting form were also agreed.

Climbing as an Olympic sport - following consultation amongst the BMC Areas, National Council agreed that the BMC would support the idea of climbing becoming an Olympic sport. This support will be based on competitions taking place on artificial structures only.

The BMC's Work for Hill Walkers - ways of developing the BMC's work and services for hill walkers were discussed in light of recent survey informa-

tion from Sport England suggesting a higher than expected proportion of BMC members (up to 40%) consider their primary activity to be hill walking. The BMC's work for hill walkers that is integrated into our work programmes sometimes goes unseen.

Mountain Heritage Trust (MHT) - National Council supported the evolving partnership between MHT and the University of Cumbria. MHT has already been allocated some office space at the Ambleside campus. A full summary can be found at <http://www.thebmc.co.uk/News.aspx?id=3307>

MLTW report to BMC CYMRU, October 2009

At a well attended AGM and OGM on 15th September the outgoing Chair, Owen Haywood, welcomed Bryn Williams as the new Development Officer for MLTW, and Shana Thomas as the new rep from Sports Council for Wales. Martin Skinner was elected as the new Chair.

Main points from the meeting:

- Good number of training and assessment courses this year for awards, pass levels have increased.
- Good turn out at the National Eisteddfod, Bala (August 2009) for the launch of the Welsh version of the Hill Walking book – 'Mynyddu' - over 60 people attended the launch and 47 books were sold on the day.
- The appointment of Elfyn Jones to the BMC was well received – it was proposed he

be invited to attend a future meeting.

- John Cousins reported that the North West Wales Outdoor Partnership (which facilitates opportunities for local children to become involved in the outdoors) is in their 4th year, 2nd phase of operation and is going from strength to strength.

Andy Boorman

CRAG CODE
www.thebmc.co.uk

Access	Check the Regional Access Database (RAD) on www.thebmc.co.uk for the latest access information
Parking	Park carefully – avoid gateways and driveways
Footpaths	Keep to established paths – leave gates as you find them
Risk	Climbing can be dangerous – accept the risks and be aware of other people around you
Respect	Groups and individuals – respect the rock, local climbing ethics and other people
Wildlife	Do not disturb livestock, wildlife or cliff vegetation; respect seasonal bird nesting restrictions
Dogs	Keep dogs under control at all times; don't let your dog chase sheep or disturb wildlife
Litter	'Leave no trace' – take all litter home with you
Toilets	Don't make a mess – bury your waste
Economy	Do everything you can to support the rural economy – shop locally

BMC Participation Statement — Climbing, hill walking and mountaineering are activities with a danger of personal injury or death. Participants in these activities should be aware of and accept these risks and be responsible for their own actions and involvement.

BMC CYMRU

CYFARFOD NESAF SADWRN 5ED RHAGFYR 5PM

Plas y Brenin – Bwyd am Ddim – Croeso i Bawb

Dyddiadau 2009

- Cyfarfod De Cymru, 25ain Tachwedd, Dynamic Rock, Abertawe.
- Diwrnod Hwyl Cerdded Mynyddoedd a Dringo BMC Cymru a'r Cyfarfod Blynnyddol Cyffredinol, 5ed Rhagfyr, Plas y Brenin.

Dyddiadau 2010

- 16eg Ionawr, diwrnod gwaith i wirfoddolwyr ym Mwllch y Moch (eich clogwyn chi, dewch i helpu!)
- 23ain Chwefror, cyfarfod BMC Cymru, Tafarn y Faenol, Nant Peris 8.00 pm*

- 5 ed /6ed /7fed Mawrth, Gŵyl Ffilmiau Llanberis

- 24ain Ebrill, Gŵyl Tremadog*

- 8fed Mehefin, cyfarfod BMC Cymru, Tafarn y Faenol, Nant Peris 8.00 pm*

- 14eg Medi, cyfarfod BMC Cymru, Tafarn y Faenol, Nant Peris 8.00 pm*

- 4ydd Rhagfyr, Diwrnod Hwyl Cerdded Mynyddoedd a Dringo BMC Cymru*

*dyddiad i'w gadarnhau yn y cyfarfod nesa

Diwrnod Hwyl Cerdded Mynyddoedd a Dringo BMC Cymru, 5ed Rhagfyr, Plas y Brenin

Mae gennym raglen arbennig iawn eleni ar gyfer Diwrnod Hwyl Cerdded Mynyddoedd a Dringo BMC Cymru, 5ed Rhagfyr, Plas y Brenin. Bydd gweithdai am ddim i bawb a fydd yn bresennol yn y cyfarfod (h.y. rhaid bod yn bresennol yn y cyfarfod os am fanteisio ar y cyfle i fynychu gweithdy am ddim)

Gweithdai am Ddim:

- 10.00 am: Dosbarth Meistr mewn Hyfforddi gyda Mark Reeves. Mae Mark yn un o hyfforddwyr dringo amlycaf Gogledd Cymru ac mae ar

hyn o bryd yn gwneud ymchwil i'r elfen seicolegol sydd yn effeithio ar berfformiad wrth ddringo. Mae gan Mark gymhwyster Hyfforddwr Mynydd (MIA) a bydd pob dringwr yn cael rhyw fudd o'i arbenigedd.

- 1.00 pm: Canfod y ffordd a'r Amgylchedd. Taith gerdded gydag Elfyn Jones, Swyddog Mynediad a Chadwraeth BMC yng Nghymru - Bydd Elfyn yn cyflwyno rhai awgrymiadau ar ganfod y ffordd ac yn eich cyflwyno i amgylchedd gwyg ucheldir Gogledd Cymru.
- 1.00 pm: Gwaith Rhaff ac Achub Byrffyr ar gyfer Dringwyr. Gadewch i Mal Creasy, y guru profiadol o dywysydd, ac Andy Newton sydd â chymhwyster MIC, ddysgu digon o waith rhaff i chi fedru osgoi mynd i helynt, neu ddod allan ohono.
- 1.00 pm: Gweithdy Boltio. Bydd Chris Parkin, arbenigwr byd-eang ar folltio, tywys yn y mynyddoedd a mynediad gyda rhaff yn cynnal gweithdy boltio gyda chymorth galluog arbenigwr technegol BMC, sef Dan Middleton.
- 1.00 pm: Yr Offer Diweddaraf. Bydd Rob a Pete o siop Joe Brown gyda chymorth DMM yn arddangos ac egluro'r offer diweddaraf, o blatiau belai i gamau.
- 1.00 pm: Gwaith Rhaff Brys ar gyfer Cerddwyr Mynydd. Gan Bryn Williams, deilydd MIA. Bydd Bryn, sydd yn swyddog Hyfforddi Arweinwyr Mynydd Cymru, yn medru siarad hefyd am y Cynlluniau Arweinydd Mynydd.

Os am archebu lle ar un o'r gweithdai anfonwch e-bost at bmccymruwales@live.co.uk cyn 29 Tachwedd ac os byddwch yn bresennol mewn gweithdy disgwyliwn eich gweld yn y cyfarfod wedyn.

HEFYD: Bydd modd gwneud defnydd am ddim o wal ddringo PyB drwy'r dydd, dim ond drwy ddangos eich cerdyn aelodaeth BMC wrth y dderbynfa ac arwyddo.

Bydd Pryd o fwyd am ddim am 5.00pm yn y bar yn PyB.

Cynhelir Cyfarfod Cyffredinol Blyneddol byr a bydd yr adroddiad blyneddol mewn lluniau. Mae'r swyddogion i gyd yn gymwys i gael eu haillethol: serch hynny, os ydych am fod yn gadeirydd, am ein cynrychioli ar y Cyngor Cenedlaethol neu helpu'n wirfoddol mewn unrhyw ffordd byddem yn eich derbyn yn llawen.

Bygythiadau i Rostir Mynyddig a'r Dewisiadau. Sgwrs fer gan Barbara Jones, Cyngor Cefn Gwlad Cymru, am y problemau a'r atebion posibl o ran rheoli rhostir mynyddig bregus.

Fforwm Agored am unrhyw fater y dymunwch ei drafod mewn perthynas â cherdded neu ddringo mynyddoedd.

Cyfle am ddim i gymryd rhan yn y Cwis Mawreddog Diwobr (oddeutu 7.00pm) gyda chwesiynau gan Dr. Noel Craine a Mr. George Smith, y ddau gwis-

feistr enwog o Wyl Ffilmiau Llanberis.

Mynediad am ddim i ddango-siad o'r ffilm newydd Birdman of the Karakoram (8.00) gydag Al Hughes, y cyfarwyddwr lleol, a John Sylvester, y pencampwr rhyngwladol mewn paragleidio. Yn y ffilm mae darnau eithaf arswydus yn dangos dau ddyn yn hongian oddi ar ddarn o neilon sydd yn chwifio yn y gwynt uwchben, wrth ochr ac o dan rhai o fynyddoedd gwygachaf y byd; byddwch yn gafael yn dynn yn eich sedd ...

Cynrychiolydd newydd ar Bwyllgor Clybiau BMC

Etholwyd Rob Greaves, sydd yn aelod o Glwb Mynydda Clwyd, yn gynrychiolydd clybiau Cymru ar y pwyllgor clybiau BMC sydd newydd ei sefydlu. Gellir cysylltu ag ef drwy anfon e-bost at rockdoc@btinternet.com neu drwy ffonio 01691 773663. Sefydlwyd y pwyllgor er mwyn cynrychioli diddordebau'r clybiau a'u haelodau.

Ogof Llanddulas

Mae gwaith datblygu'n dal i fynd ymlaen yn Ogof Llanddulas ac mae dringfeydd yn cael eu hatgyfodi lle tynnwyd y manau hongian flynyddoedd lawer yn ôl ac felly ni fu llawer yn eu dringo. Mae boltau newydd wedi eu gosod ar y clogwyn cyfan ac felly mae yno bellach ddewis da o ddringfeydd sbort gyda boltau digonol a hynny mewn man tawel.

Mae pobl ifanc yn dal i fynd yn gyson i'r ogof uchaf i yfed ac felly mae hynny'n dal yn broblem. Mae poteli'n cael eu torri ar y creigiau a photeli, caniau a bocsys gweigion yn cael eu taflu i lawr y llethrau o flaen yr ogof a'u gadael ar ôl yn yr

ogof. Ewch â sach sbwriel gyda chi ar bob ymweliad â'r clogwyn hwn a llenwch hi â sbwriel i atal y broblem rhag mynd yn ormodol.

Mae Mike Doyle ar hyn o bryd yn gweithio'n galed yn cwblhau arweinlyfr i'r clogwyni dringo sbort ar hyd coridor yr A55. Bydd yn cynnwys Ogof Llandulas, Castle Inn, Penmaenrhos, Y Galeri, clogwyn yr Hysbyswrdd a chwarel Penmaenbach.

Mike Doyle

Y Diamond, Trwyn y Fwch

Mae diddordeb wedi ei aildanio yn y Diamond ar Drwyn y Fwch, a phrosiectau ar waith gyda chymorth syniad Peter Harrison am lwybr mynediad newydd i ganiatáu mynediad yn fuan at y traeth lle mae clogfeini islaw'r Diamond cyn i'r llanw fynd allan yn llwyr. Mae manylion ar gael ar wefan wici North Wales Limestone.

Mike Doyle

Sir Benfro

Y newyddion o Benfro yw iddi fod yn dawelach yma ac mae angen mwy o ddringwyr ar y clogwyni. Mae nifer o'r ffyrdd dynesu at y clogwyni wedi gordyfu yn ystod y blynyddoedd diwethaf ac felly mae'n anodd cael mynediad o'r llwybr arfordirol. Mae hyn yn cynnwys pen gorllewinol Forbidden Head (Lydstep) and Llechdafad (Gogledd Sir Benfro) ynghyd â nifer o glogwyni eraill llai hysbys yn y

gogledd megis y Belly Buttress a rhai o glogwyni Penbwchdy.

Mae rhai dringwyr wedi gofyn i'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol glirio peth o'r llystyfiant yn Forbidden Head ond dydyn nhw ddim eisiau i hynny gael ei wneud am resymau diogelwch cyhoeddus - ceisiwn drafod hyn yn y cyfarfod cyswllt dringo clogwyni.

Mae'r Weinyddiaeth Amddiffyn wedi caniatáu mwy o fynediad i Range East yr haf hwn ac mae hynny wedi golygu bod clogwyni megis Huntsman's Leap a Triple Overhang yn agored i ddringwyr drwy'r rhan fwyaf o fis Awst.

Bu llawer o drafod am gyflwr yr offer sefydlog ar rai o'r clogwyni (fforymau UKC ac ymysg awduron arweinlyfrau). Ymddengys mai'r teimlad cyffredinol yw y dylid gwneud cyn lleied ag y bo modd o ddefnydd o begiau ar glogwyni'r mor ac na ddylid rhoi pegiau newydd yn lle rhai sydd wedi rhydu neu sydd yn beryglus ac a fydd angen eu newid eto ymhen ychydig o flynyddoedd. Dylai disgrifiadau mewn arweinlyfrau ddangos lle mae pegiau wedi rhydu yn debygol o newid graddfa ac ansawdd dringfeydd.

Bydd y Nadolig yma'n fuan

Felly chwiliwch am y nwyddau hyfryd hyn gan awduron a chynhyrchwyr lleol. Mae'r DVD Off Piste Essentials gan PyB a

BMC; gan y wasg leol Gwasg Pesda; The Nature of Snowdonia (gan Mike Raine, ein Cadeirydd). Da o beth yw prynu'n lleol!

Amodau Alpaidd

Cefais awgrym defnyddiol gan Martin Chester o'r British Mountain Guides. Maent newydd sefydlu cymuned twitio ar wefan y BMG. Yr hyn sydd yn dda yw bod y tywysyddion yn cyflwyno adroddiadau am yr amodau ar y funud am le bynnag maent yn gweithio. Maent yn adroddiadau credadwy iawn, yn gwbl gyfamserol ac yn Saesneg (a byddant ar gael yn y Gymraeg yn y man mae'n siŵr).

Wal Newydd yn Llangollen

Wal ddringo newydd sbon.

Dyma'r wefan

<http://www.llangollenclimbing.co.uk/>

Newid Enw

Carnedd Gwenllïan yw'r enw a fydd yn ymddangos wrth ochr Carnedd Uchaf ar fapiau Ordnans o hyn allan. Roedd y Dywysoges Gwenllïan yn ferch i Llywelyn ap Gruffudd, y tywysog olaf a fu'n rheoli Cymru pan oedd yn annibynnol. Fe'i cipiwyd a'i chaethiwo mewn lleiandy yn Swydd Lincoln er mwyn sicrhau na fyddai etifed-dion i'r Dywysogaeth.

Adroddiad Ymddiriedolaeth Treftadaeth Mynyddoedd (Mountain Heritage Trust)

Cyfarfu'r MHT ddydd Gwener 25ain Medi ar gampws Amble-side, Prifysgol Cumbria. Cafodd aelodau'r Ymddiriedolaeth fynd ar daith o gwmpas y campws,

hen goleg addysg awyr agored Charlotte Mason a gweld y cartref a grëwyd ym Mhrifysgol Cumbria i lawer o arteffactau'r MHT.

Cytunwyd y BMC a Phrifysgol Cumbria mewn egwyddor ar y cynllun busnes ond mae angen llunio'r fersiwn derfynol. Os, a phan, fydd popeth wedi ei setlo bydd y lleoliad ar gampws academaidd mewn amgylchedd mynyddig lle bydd cyfleusterau ar gyfer darlithoedd ac ymchwil.

BMC

thebmc.co.uk

Cyngor Mynydda Prydain

Mae Maxine Willets, archifydd yr Ymddiriedolaeth, yn gweithio ar hyn o bryd ar Gasgliad Chris Bonington rhwng is-gontractau gyda Phrifysgol Caerhirfryn a Mountain Film World. Mae'r Ymddiriedolaeth wedi bod yn ddigon ffodus i dderbyn dillad ac offer a ddefnyddiwyd ar dei-

thiau Everest '75 ac Ogre '77 yn rhoddion gan Doug Scott. Yn anffodus gorfod i Mark Vallance ymddiswyddo o'r Ymddiriedolaeth. Yn fuan wedi iddo ymuno â'r Ymddiriedolaeth cynhyrchodd Mark flaengynllun yn rhoi cyfeiriad i MHT mewn cyfnod anodd. Bydd colled fawr ar ôl ei wybodaeth graff am fyd busnes.

K.C. Gordon

Achub y Rhostir!

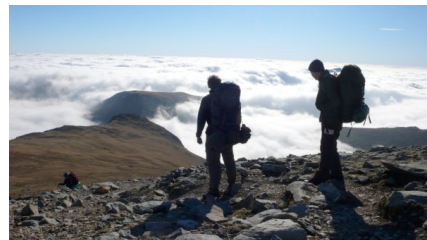
Mae rhostir mynyddig ar gopaon mynyddoedd Cymru, yn arbennig ar y Carneddau lle mae copaon llydan ac agored, ac yno mae'r planhigion isel sydd yn nodweddiadol o'r math hwn o dir, yn fwsogl, cennau, grug byr a'r gorhelygen - sef coeden leiaf Cymru nad yw'n tyfu'n ddim talach, ar gyfartaledd, na 3 cm! Mae hwn yn gynefin bregus sydd yn golygu ei fod wedi ei niweidio'n fawr dros y blynyddoedd yn sgil cael ei bori'n ormodol a'i droedio yn y mannau lle nad yw'r llwybrau troed yn amlwg, ynghyd â phresenoldeb nitrogen yn yr atmosffer.

Yng Nghymru mae'r enghreifftiau ehangaf o'r cynefin hwn ar gopaon y Carneddau. Dyma'r enghreifftiau mwyaf deheuol o'r cynefinoedd hyn yn y DG a hynny ar ymyl eithaf y mynyddoedd. Mae astudiaeth o'r Carneddau wedi dangos y bu dirywiad sylweddol yn ystod y deugain mlynedd ddiweddar nes bod rhai o'r rhostiroedd bellach mewn cyflwr mor wael fel bod rhaid wrth fesurau rheoli/diogelu cadwraeth rhag i'r cynefin pwysig hwn ddi-flannu o Gymru.

Mae'n debyg nad oes yr un cynefin arall yng Nghymru sydd

mewn cymaint o berygl o ddi-fodiant.

Beth, felly, sydd gan hyn i'w wneud â chi? Rydych yn cerdded neu fynydda yn eich amser hamdden ac felly beth fedrwyd chi ei wneud ar wahân, efallai, i gadw at y llwybrau troed?

Y mesur mwyaf effeithiol fyddai ffensio'r mannau lle mae'r dirywiad gwaethaf wedi digwydd ac mewn un rhan mae'n debyg mai dyma'r unig obaith o'i achub.

Byddai hyn yn beth dadleuol i'w wneud gan fod y copaon hyn ymysg y mannau mwyaf gwerthfawr o 'anialwch' canfyddedig yng Nghymru. Mae llawer o wrthwynebiad i'r syniad o gau rhannau i mewn ar y Carneddau ond ystyriwch yr unig ddewis arall sef gadael i'r copaon fynd yn ddim ond diffeithwch o bridd yn erydu gan adael y graig yn y golwg. Dewch i wrando ar Barbara Jones, Cyngor Cefn Gwlad Cymru yn niwrnod Cerdde a Dringo Mynyddoedd BMC Cymru a mynegwch eich barn.

Summit

Oes gennych chi ryw beth i'w ddweud? Mae gennym golofn ym mhob rhifyn o Summit a'r cyfan sydd ei angen yw 250 o eiriau ac fe wnawn ni ei argraffu. Mae'n agored i unrhyw un sydd yn byw yng Nghymru, felly anfonwch eich syniadau at bmccymruwales@live.co.uk. Hoffwn ymddiheuro am y darn diwethaf a ysgrifennais; cafodd

ei ddarnio gan y golygydd a fi oedd ar fai am ysgrifennu gormod!

Adroddiad y Cyngor Cenedlaethol, 12 Medi 2009

Lle: Swanage

Canlyniadau: *Hyfforddi Mynydda*. Cytunwyd y byddai BMC yn cefnogi datblygu gwobr hyfforddi.

Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol 2010 / pleidleisio dirprwyol. Cytunodd y Cyngor cenedlaethol i newydd dyddiad Cyfarfod 2010 i Ddydd Sadwrn 17 Ebrill er mwyn medru cael y lleoliad dewisol, sef Gwesty Pen Pyrod (Worms Head) ar Benrhyn Gŵyr. Cytunwyd hefyd ar nifer o welliannau i'r ffurflen bleidleisio dirprwyol.

Dringo fel Camp yn y Gemau Olympaidd. Wedi ymgynghoriad ag ardaloedd y BMC cytunodd y Cyngor Cenedlaethol y byddai'r BMC yn cefnogi'r syniad o gael dringo'n gamp yn y Gemau Olympaidd. Bydd y gefnogaeth yn amodol ar i'r cystadlaethau gael eu cynnal ar greigiau artiffisial yn unig.

Gwaith y BMC ar gyfer cerddwyr mynyddoedd. Trafodwyd ffyrdd o ddatblygu gwaith a gwasanaethau'r BMC ar gyfer cerddwyr mynyddoedd yng ngoleuni gwybodaeth a gafwyd yn sgil arolwg gan Sport England yn awgrymu bod cyfran uwch na'r disgwyl o aelodau'r BMC (hyd at 40%) yn ystyried mai eu prif weithgaredd yw cerdded mynyddoedd. Nid yw'r gwaith a wna'r BMC dros gerddwyr mynyddoedd, ac a ymgorfforir yn

ein rhaglenni gwaith, bob amser yn cael ei weld.

Yr Ymddiriedolaeth Treftadaeth Mynyddoedd (Mountain Heritage Trust - MHT). Cefnogodd y Cyngor Cenedlaethol y bartneriaeth sydd yn datblygu rhwng y MHT a Phrifysgol Cumbria. Mae'r MHT eisoes wedi cael lle i swyddfa ar gampws Ambleside. Mae crynodeb llawn ar gael ar <http://www.thebmc.co.uk/News.aspx?id=3307>

Adroddiad Hyfforddi Arweinydd Mynydd Cymru (MLTW) i BMC CYMRU, Hydref 2009

Yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol a Chyfarfod Cyffredinol a gynhaliwyd ar y 15fed Medi estynnodd y Cadeirydd ar y pryd, sef Owen Haywood, groeso i Bryn Williams, y Swyddog Datblygu MLTW newydd, a Shana Thomas y cynrychiolydd newydd o Gyngor Chwaraeon Cymru. Etholwyd Martin Skinner yn Gadeirydd.

Prif bwyntiau'r cyfarfod:

- Nifer dda o gyrsiau hyfforddi ac asesu eleni ar gyfer cymwysterau a'r lefelau llwyddo wedi cynyddu.

- Daeth nifer dda ynghyd yn Eisteddfod Genedlaethol y Bala (Awst 2009) ar gyfer lansi Mynydda', sef fersiwn Gymraeg y llyfr Hill Walking - roedd mwy na 60 o bobl yn y lansiad a gwerthwyd 47 o gopiau ar y diwrnod.

- Cafodd penodiad Elfyn Jones i'r BMC dderbyniad da - cynigiwyd ei fod yn cael gwa-hoddiad i fynychu cyfarfod yn y dyfodol.

- Adroddodd John Cousins bod Partneriaeth Gogledd Orllewin Cymru (sydd yn hwy-luso cyfleoedd i blant lleol ymddiddori yn yr awyr agored) wedi cyrraedd ei bedwaredd flwyddyn, sef ail gam y gweithrediadau, a'i fod yn mynd o nerth i nerth.

Andy Boorman

CÔD CREIGIAU
www.thebmc.co.uk

Mynediad	Gwiriwch y gronfa-ddata mynediad rhanbarthol (RAD) ar www.thebmc.co.uk am y gwybodaeth diweddaraf ynglun â mynediad	Bywyd gwyllt	Peidiwch darfu ar da byw, anifeiliaid gwyllt, neu llystyfiant ar y clogwyni; parchwch gyfyngiadau tymhorol nythu adar
Parcio	Parciwch yn ofalus gan osgoi giatiau a thramwyfeydd	Cŵn	Cadwch cŵn o dan rheolaeth ar bob achlysur; peidiwch gadael eich ci hel defaid neu darfu ar bywyd gwyllt
Llwybrau	Cadwch at y llwybrau sydd wedi'u sefydlogi. Gadwch giatiau fel 'rydych yn eu ffeindio	Sbwriel	Peidiwch gadael olion - cymrwch eich sbwriel i gyd adref gyda chi
Peryglon	Gall dringo fod yn beryglus-derbyniwch y peryglon a byddwch yn ymwybodol o bobl eraill o'ch cwmpas	Tai bâch	Peidiwch gwneud llanast - claddwch eich gwastraff
Parch	Grwpiau ac unigolion- parchwch y graig, moeseg dringo lleol a phobl eraill	Economi	Gwnewch popeth a fedrwyd i gefnogi'r economi gwledig-prynwch yn lleol

Datganiad cyfranogaeth y BMC — mae dringo, cerdded brynau a mynyddau yn weithgareddau gyda perygl o niwed personol neu marwolaeth. Dylai cyfrannogion yn y gweithgareddau yma fod yn ymwybodol o'r peryglon ac yn fodlon eu derbyn, a dylent fod yn gyfrifol am eu gweithredau a'u cysylltiad.